

tro. Tro kan fungera som drog. Fliege frågar: Har tron blivit din nya Johnny Walker som hindrar dig att förstå mannen från Nasaret? Han insinuerar att vi hos Bush har att göra med en infantil personlighet med låg självkänsla som har misslyckats att frigöra sig från fadersgestalten. Det är barnsligt att vilja och tro sig kunna utrota det onda för evigt. Berättelsen om hur Gud behandlar Kain efter brodermordet exemplifierar ett teologiskt paradigmskifte från hämnadens och otålighetens Gud till nådens och tålmodets Gud. Det är först när du gör Guds tålamsprogram till din livsyn som du blir vuxen, menar Fliege. Bushs korstågs- och riddarromantik, likväl som hans entusiasm för dödsstraffet, avslöjar att han inte nått denna mognadsgrad. Hans religiositet är på den spirituella nivån av ett förpubertalt barn som vill ha Gud på sin sida för att vara starkare än andra. Hans böner är en sekterists böner till en självdesignad avgud.

Men värst är ändå presidentens förmåtenhet att betrakta sig själv som Guds redskap, att lansera sig som en «Messias från Texas». Denne högljudde cowboy ter sig skrattretande för «old Europe», dock får den farliga blandningen av vantro, makt och infantilitet skratte att fastna i halsen. Europa har helt enkelt för många minnen av den ödesdigra sammanblandningen av makt, religion och krig.

Slutligen talar Fliege till «broder George» på Bush-språk och låter nionde kapitlet handla om yttersta domen. Eskatologin påminner dock om Moltmanns koncept: Jesus försvarar Bush genom att låta honom lyssna till vartenda livsöde han har på sitt «rena» samvete. Ty Gud straffar inte. Gud påminner. Då äntligen når presidenten det som nu saknas — ödmjukhet.

Språket i denna pamflett är enkelt utan att vara för simpelt. Exemplifieringen når dock ibland veckotidningsnivå. Men det kanske hör till när man som Luther vill «dem Volk auf's Maul schauen»? Den lilla boken innehåller en del folkbildning. Ett par bibelberättelser citeras utförligt och buden går igenom. Däremellan bjuds på tankegångar som knappast är folkligt allmångods, som till exempel att Guds sanna väsen föds ur syndafloedens våndor och dess misslyckande. Annars framstår dock Gud som den store pedagogen, Fadern med ett rejält stort F, den store krukmakaren och domaren, en tämligen traditionell gudsbild alltså som varken problematiserar maktbegreppet eller talar om Guds (med)lidande. Gud är Makten som man kan hota världens mäktiga med.

Håller detta verkligen? Eller ser vi här ett exempel på populismens seger över goda populariseringsambitioner? Det är knappast djupet av analysen, fräschheten i teologin eller det psykologiserande greppet som ger boken dess läsvärde. Denna lilla skrift är intressant främst ur två aspekter: Dels ger den anled-

ning att fundera över protestantismens blandade historia av maktallians och maktkritik som måste ses i relation till den reformatoriskt motiverade strävan efter folkupplysning, dels provocerar den frågan: hur ser teologin idag på sitt folkbildningsansvar? Vad är lyckad popularisering och vad är populism? Och — hur illa är populism?

Antje Jackelén

Resumé av doktorsavhandling

Magdalena Nordin: *Religiositet bland migranter, Sverige-chilenares förhållande till religion och samfund (Religiosity among migrants. Swedish-chileans' relation to religion and communions)* (Lund Studies in Sociology of Religion 5). 305 sid. Lunds universitet, Lund 2004.

I boken studeras förändringar i individers religiositet i samband med migration och vad som orsakar sådana förändringar. Det huvudsakliga materialet för studien består av intervjuer med sverige-chilenare, vilka berättar om vad som skett med deras religiositet efter ankomsten till Sverige. I arbetet ingår även en brevenkät till sverige-chilenare med frågor om religion. Förändringarna i dessa individers religiositet studeras utifrån antagandet att religiositet är ett fenomen som skapas, upprätthålls och förändras genom social interaktion. Analysen av materialet sker framförallt med hjälp av Peter Bergers och Thomas Luckmanns begrepp socialisation och plausibilitetsstruktur. I studien diskuteras även vad som kan ingå i begreppet religiositet och hur detta är möjligt att studera.

Både enkätmaterialen och intervjuerna visar att religiösa förändringar är vanliga bland sverige-chilenarna. Förändringarna går emellertid i olika riktningar, har olika styrka och berör olika aspekter av individernas religiositet. I intervjumaterialet framkommer att dessa förändringar hör samman med hur den individuella livssituationen förändrats som en följd både av migrationen och av tidens gång.

KE

06-1

LUND